

Tiedeaforismikilpailu Suomen aforismiyhdistys ja Tieteen päivät järjestävät valtakunnallisen aforismikilpailun. Sen kautta haetaan eri tieteen aloihin liittyviä uusia, ennen julkaisemattomia suomenkielisiä mietelauseita. Lähetä aforismit ja sitaatit osoitteeseen kilpailu@aforismiyhdistys.fi. Aihe-kenttään maininta ”tiedeaforismi”. Kilpailu on avoinna 24.9.–31.12.2015. Tarkemmat lisätiedot: www.aforismiyhdistys.fi/tiedeaforismikilpailu

Aforismeja

Aforismi on sanojaan suurempi ajatus. Tavoita ensin ajatus, taivuta sitten muoto.

1. Tieteeseen luotetaan, sillä se epäilee.
2. Ajatteleva näkee argumentin siinä missä oikeaoppinen vain vääräuskoisen.
3. Mieluummin mallinamme kuin yritämme ymmärtää todellisuutta.
4. Olennainen on yksinkertaista, merkityksetön moninkertaista.
5. Teoriaa yhä vain viilataan, kun ajattelu pitäisi jo valaa uuteen muottiin.
6. Tiede etsii älyllisiä haasteita, ei niinkään järkeenkäyviä selityksiä.
7. Menestyksen mittarit: viittaukset ja twiittaukset.
8. Tiede korjaa itse itseään tosin siinä sirpaloituen spesialiteeteikseen.
9. Vertaansa vailla on vaikeuksissa vertaisarvioinneissa.
10. Tulkinnat ovat kummallisia, eivät havainnot sinänsä.
11. Tulosten sormeilua on sekin kun nimetön peukaloi.
12. Tiede ei etsi tarkoitusta, onko se tarkoituksenmukaista?
13. Takeita vaaditaan varsinkin omintakeiselta.
14. Monimuotoisuus juontuu yksinkertaisesta lainalaisuudesta.
15. Tiede on inhimillistä toimintaa – koko kirjoissaan.
16. Kaikki tietävät, tietävätkö sittenkään?
17. Eksakteissa tieteissä todellisuutta approksimoidaan.
18. Mittaustarkkuutta tarvitaan teesin todentamiseen, ei enempään.
19. Tiede on ainutkertaisten subjektien harhaluulo objektiivisesta toistettavuudesta.
20. Tutkimussuunnitelmia edellytetään, mutta tuntemattomaan tutustuu sattumalta.
21. Ajatuskoe tekee tepposia siinä missä aito menee mönkään.

22. Kirjanoppineilla on opinkappaleet, mutta kokonaisuus on kokoamatta.
23. Yleispätevästä pääsee vaivattomasti yksityiskohtiin, yksityiskohdista vain vaivoin yleispätevään.
24. Havainto ei sellaisenaan merkitse mitään, merkitys seuraa selityksestä.
25. Ongelman olemus valkenee vasta ratkaisun nähdessään.
26. Malleilla lasketaan, teorioilla selitetään, mutta kokemansa kautta ihminen käsittää.
27. Mielenkiinto säilyy mielettömään ongelmaan, sillä siihen ei ole ratkaisua.
28. Etsitään älyllistä elämää älyämättä ensinkään mitä elämä on.
29. On palkitsevaa käsittää, kirjaimellisestikin, kunhan muutkin käsittävät.
30. Yhtenäisteoria punoutuu yhtymäkohdista, ei yksityiskohdista.
31. Tieto vailla tulkintaa on vailla tarkoitusta.
32. Epäonnistuminen viitoittaa onnistumiseen, toimettomuus ei minnekään.
33. Kokonaisuus hahmottuu sitä enemmän mitä vähemmän ihminen erottuu kuvasta.
34. Luonnonvakio säilyy muuttumattomana sisältäessään muutoksen.
35. Normaalijakauma on luonnoton, epänormaali luonnollinen.
36. Omalle kohdalle osuessaan tilastollinen on toissijaista.
37. Kehäpäätelmässä ei ole päätä eikä häntää.
38. Vain vakioinen voidaan ennustaa tarkasti.
39. Moni kysymys kielii ounastellusta vastauksesta, ei ensinkään ongelmasta.
40. Tiede etsii totuutta, hukattuaanko?
41. Ajan henki: tutkimusrahoitusta rahoitustutkimukseen.
42. Yksinkertainen on kaunista, mutta monimutkaisuus on kysyttyä.
43. Monen ongelman ydin on näkökohdan ympärillä.
44. Ihmisällyn ylittävän kuvailu ei selitä mitään. Käsitelyskyvyn ulottumattomissa on usko.
45. Tieteen tehtävä on kyseenalaistaa käsityksiä, ei niiden esittäjiä.
46. Ennakkoluuloinen näkee eroavaisuuksia, avarakatseinen yhteyksiä.

47. Voima on syy, seuraus liikkeen muutos.
48. Asiantuntijan ajattelu on uraaurtavaa; seinämät sivuillaan sen kun kohoavat.
49. Valtavirran voi ylittää vain poikkiteloin.
50. Koska kaikki riippuu kaikesta, ei voi täysin erottaa syytä seurauksesta eikä ennustaa syyn seurausta.
51. Tieteellistä vapautta on olla ajattelunsa vanki.
52. Kuta kapeampi on tieteenala, sitä apeampi on mieliala.
53. Kun uutta ylistetään, vanhaa väheksytään.
54. Todellisuus on todennäköisin olotila.
55. Tutkimustuloksiini on viitattu, tosin kintaalla.
56. Silloin saivarrellaan kun kokonaisuus on kateissa.
57. Ehyt maailmankuva käsittää kaiken ristiriidattomasti.
58. Konkreettisen selityksen nielee, abstraktin kanssa nikottelee.
59. Vain viittaamalla voit voittoa.
60. Varainhankinta lasketaan tutkijan ansioksi – viimeistään palkanlaskennassa.
61. Pimeydessä valon aallot etenevät päittäin.
62. Näkemys syntyy kun silmät avautuvat.
63. Menneisyyden galleriat kuvittavat nykyhetken silmänräpäyksen tietoisuudeksi.
64. Tavoite ohjaa, täytyttyään tietää minne.
65. Sanottu otetaan odotusten sävyttämänä.
66. Erotuskyvyn tarkentuessa kokonaiskuva sumenee.
67. Kaikkeuden yhteydessä ei ole yksin.
68. Hitaus seuraa siitä, kun muu maailmankaikkeus mukautuu muutokseen.
69. Määritelmä vetää rajan, tekee ongelman.
70. Voimien ristiaallokko repii niin purtta päreiksi kuin sielua säpäleiksi.
71. Kerkein ajankulku tapahtuu.

72. Yllättävin yhteys on antoisin ajatus.
73. Johtopäätös ei ole sen pitävämpi kuin lähtökohta – usein vain oletus.
74. Kapea-alainen oppituoli on kiikkerä.
75. Tiede todistelee ennustein mutta edistyy ennakoimattomasti.
76. Näemmä viittaustutkimusten tulokset painavat enemmän kuin itse tutkimustulokset.
77. Lukkiintunut ajatus ei avaudu, irrallinen karkaa, vain merkityksellinen jää mieleen.
78. Fyysikko kaavoittaa tuntematonta.
79. Kaavoihinsa kangistuneelta uupuu muutoksen yhtälö.
80. Kun ratkaisua ei näy edessä, kannattaa katsoa taakseen.
81. Käsitteiden puutteellisuus paljastuu poikkeamana, muttei paikkaamalla parane.
82. Luonnonvalinta kuluttaa voimia.
83. Kiperimmät ongelmat ovat omatekoisia.
84. Vertailukelpoisuus ei takaa kelpoisuutta.
85. Tietoa on syytä epäillä, muttei sivuuttaa, sillä totuuteen on sopeutuminen.
86. Moni julkaisu jää lukematta. Toisinaan vaikuttaa, että itse kirjoittajaltakin.
87. Oppiin vihkinyt viihtyy oppikunnassaan, utelias uskaltautuu epäilemään.
88. Opinajios pääsi pehmenevi, mieles muottiin muovautuvi, tahtos tasaan takoutuvi, älys väärään vääntyvi.
89. Väärinymmärrystä on vaikeampi oikaista kuin ymmärtämätöntä opettaa.
90. Mielikuvitus avaa näkymiä todellisuuteen.
91. Auktoriteettiä alkaa siitä mihin ajattelu loppuu.
92. Päähänpintymät vaativat aivopesua.
93. Opin puhtautta puolustetaan tämän tästä likaisin keinoin.
94. Tiede analysoi tiedostoista tiedostettavaa.
95. Aivoriihessä ajatukset puidaan rutikuiviksi – sytyttäväiksi.
96. Tieteellisen todistuksen uskottavuuden sanelee tiedeyhteisö, oikeellisuuden toteaa tosiasiat.

97. Epäuskottava on ristiriidassa uskomusten kanssa, väärä havaintojen kanssa.
98. Väittelyssä ei ensisijaisesti etsitä voittajaa vaan totuutta.
99. Oppirakennelma sortuu vasta kun vaihtoehto ymmärretään vahvemaksi.
100. Tuntemattoman tutkimiseen koulitaan tenttimällä tunnettua.
101. Huomio hakeutuu erilaisuuksiin, yhtäläisyys merkitsee enemmän.
102. Oivaltava kysyy syytä, ei tapaa.
103. Vallitseva käsitys ja väärinkäsitys eivät ole vastakkain, joskus jopa yhteneviä.
104. Aika on valon attribuutti siinä missä energiakin.
105. Kun etsitään, jotain löydetään, aikanaan ainakin etsijän oma jalanjälki.
106. Tieto on valtaa, tietämättömyys äkkiä hirmuvaltaa.
107. Tietoisuus koostaa menneisyydestä vasteen nykyhetkeen.
108. Käsitteiden runsaudenpulaa penkomalla painavimmat erottuvat pohjalle.
109. Toisinaan aivotutkimuksista tulee päättömiä.
110. Mielenpöytä vastataan mielivallalla.
111. Julkaiseminen ei sellaisenaan merkitse julkisuutta vaan saataville saattamista.
112. Ajattelutapa, tapa sekin, hankala hylätä.
113. Mikä muuttaa, se merkitsee.
114. Kaikki koostuu osasistaan, vieläpä yksistä ja samoista – valokvanteista.
115. Katsantokannan vaihto ei tuo vastausta vaan saa kysymyksen raukeamaan.
116. Tiede edistyy erimielisyyden voimasta.
117. Todellisuus ei pohjimmiltaan ole käsittämätöntä, vain moderni fysiikka on sitä.
118. Tieteen suuret kysymykset eivät kuvasta tietämättömyyyttämme vaan kertovat väärinkäsityksistämme.
119. Matemaattinen malli matkii dataa, teoria selittää niin datan kuin mallinkin.
120. Tieteen historia kertoo historian tietämättömyydestä.
121. Totuudet tarvitsevat todistelijansa, tosiasiat selityksensä.

122. On valaisevaa ymmärtää, että kaikki on pohjimmiltaan valoa.
123. Selittämätön ei vain vaadi selitystä vaan vaarantaa jo selitetyn.
124. Sattuma ei selitä mitään, satunnaisjakauma vielä vähemmän.
125. On olennaisempaa ymmärtää kuin mallintaa maailmaa.
126. Terävä tuppaa olemaan pisteliäs.
127. Toisinajattelija on ennen muuta ajattelija.

Sitaatteja:

Ymmärtääkseen yksityiskohdat on tunnettava luonto kokonaisuudessaan.
— Alexander Georg von Bunge

Totuuden löytää vain se, joka epäilee.
— Robert Tigerstedt (*Ikuisia ajatuksia, WSOY, 1972*)

Havainnot eivät vain poikkeuta sitä mitä mitataan, vaan ne luovat sen.
— Pascual Jordan (*Erkenntnis, 4, 215-252, 1934*).

Truth emerges more readily from error than from confusion.
Totuus paljastuu ennemmin virheestä kuin sekaannuksesta.
— Francis Bacon

Science is but an image of the truth.
Tiede ei ole kuin totuuden kuvajainen.
— Francis Bacon

If a man will begin with certainties, he shall end in doubts, but if he will content to begin with doubts, he shall end in certainties.
Jos lähtee varmuudesta, päättyy epäilyksiin, mutta jos on taipuvainen epäilemään, päättyy varmuuteen.
— Francis Bacon

New opinions are always suspected, and usually opposed, without any other reason but because they are not already common.
Uusia ajatuksia aina vierastetaan, ja yleensä vastustetaan, vain siitä syystä etteivät ne ole vielä tavallisia.
— John Locke

Emme voi ratkaista ongelmia ajattelemalla samalla tavalla kuin silloin, kun loimme ne.
— Albert Einstein

Great spirits have always encountered violent opposition from mediocre minds. The mediocre mind is incapable of understanding the man who refuses to bow blindly to conventional prejudices and chooses instead to express his opinions courageously and honestly.
Suuret ajattelijat ovat aina kohdanneet vimmittua vastarintaa keskinkertaisten taholta. Keskinkertainen ei käsitä ihmistä, joka kieltäytyy sokeasti kumartamasta tavallisille ennakkoluuloille vaan ilmaisee ajatuksensa rohkeasti ja rehellisesti.
— Albert Einstein

Perfection of means and confusion of goals seem—in my opinion—to characterize our age.
Keinojen parantelu ja päämäärien sekaannus vaikuttaa — mielestäni — luonnehtivan aikaamme.
— Albert Einstein

Originality is the one thing which unoriginal minds cannot feel the use of.
Omintakeiselle tavalliset eivät koe tarvetta.
— John Stuart Mill

Monta asiaa olisin oppinut, ellei niitä olisi minulle opetettu.
— Stanisław Lem

Some like to understand what they believe in. Others like to believe in what they understand.
Jotkut haluavat käsittää sen, johon uskovat. Toiset haluavat uskoa siihen, jonka käsittävät.
— Stanisław Jerzy Lec

Die Vergangenheit wächst mit der Gegenwart.
Menneisyys kasvaa nykyhetkestä.
— Stanisław Jerzy Lec

Thoughts, like fleas, jump from man to man, but they don't bite everybody.
Ajatukset, kuten kirput, hyppäävät ihmisestä toiseen, mutta eivät pure jokaista.
— Stanisław Jerzy Lec

The moment of recognizing your own lack of talent is a flash of genius.
Se silmänräpäys, kun havahtuu lahjattomuutensa, on neronleimaus.
— Stanisław Jerzy Lec

When reasons are weak, attitudes stiffen.
Kun perustelut ovat pehmeitä, asenteet kovenevat.
— Stanisław Jerzy Lec

He who wants to get to the source must swim against the current.
Sen, joka haluaa päästä lähteelle, on uitava vastavirtaan.
— Stanisław Jerzy Lec